

**Standardiseret fangst af ynglefugle i Dybendal,
Skærbæk Plantage**

Statusrapport 2006

Standardiseret fangst af ynglefugle i Dybendal 2006

Af Jan Drachmann

Introduktion

Denne rapport præsenterer resultaterne fra det tredje år med standardiseret fangst af ynglefugle i Dybendal, Skærbæk Plantage beliggende i EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 34 i Midtjylland. Formålet med standardiseret fangst af ynglefugle er at opnå mål for fuglenes overlevelse og ungeproduktion, og dermed få indblik i årsagerne til eventuelle bestandsændringer. For en nærmere beskrivelse af projektets baggrund og visioner henvises til projektrapporten fra 2004.

Den standardiserede fangst af ynglefugle i Danmark blev i år for første gang udvidet med tre nye områder, da lignende projekter blev påbegyndt ved Brabrand sø, Ravnstrup sø og på Vestamager. En nærmere beskrivelse af disse projekter kan ses på www.ringmaerking.dk. I 2007 forventes yderligere et eller flere nye projekter med standardiseret fangst af ynglefugle. Værdien af den standardiserede fangst af ynglefugle i Danmark forventes således styrket betydeligt i de kommende år.

Udover forfatteren blev arbejdet i 2006 udført af Jens Muff Hansen og Lars Ulrich Rasmussen. Der rettes en stor tak til Skærbæk Plantage A/S, som gav tilladelse til at udføre ringmærkningsprojektet på deres ejendom. Uden skovdistriktets forsatte opbakning ville projektet ikke kunne gennemføres. Derudover takkes Ringmærkningscentralen ved Zoologisk Museum i København for lån af spejlnet, og Friluftsrådet for støtte til køb af nye spejlnet og andet fangstudstyr.

Metode

Undersøgelsesområde

Den standardiserede fangst af ynglefugle foregår i et ca. 47 ha stort område ved Dybendal (56° 05' N, 9° 28' E) i Skærbæk Plantage. Området er et hedeområde domineret af ene med andre spredte træer og buske, og er omkranset af skov. Området er en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 34.

Standardiseret fangst af ynglefugle

For at dække hovedparten af ynglesæsonen for de undersøgte arter, men samtidigt så vidt som muligt undgå de perioder, hvor store mængder trækfugle passerer området,

blev der ringmærket fra maj til august. Ynglesæsonen blev, som tidligere, inddelt i tolv 10-dages perioder, hvor der i hver periode blev ringmærket én dag fra 30 minutter før solopgang og seks timer frem (Tabel 1). For at minimere forstyrrelsen og muligheden for at fuglene skulle lære nettene at kende (og dermed blive sværere at fange), gik der mindst seks dage mellem hver fangstdag.

I de to foregående år er der blevet fanget lige i underkanten af hvad der anbefales som minimum (200 fugle) ved standardiseret fangst af ynglefugle. Derfor blev antallet af anvendte spejlnet udvidet fra 10 til 12 i 2006, og syv af nettene blev flyttet fra deres oprindelige position for at optimere deres fangstchancer. De flyttede net blev sat op nær deres oprindelige position, men anbragt så deres fangsteffektivitet forventedes at blive højere. Disse ændringer i opstillingen af spejlnettene bliver den nye standard der videreføres i de kommende år. I 2006 blev alle nettene stående sammenrullede i området mellem fangsterne. Dette lattede feltarbejdet betydeligt, da det er et stort arbejde at opsætte og nedtage spejlnettene til hver fangst.

I løbet af de seks fangsttimer blev hvert spejlnet besøgt hvert 30.-50. minut alt efter vejrforholdene og mængden af fugle, som blev fanget på en given dag. Følgende blev noteret for alle fangede fugle: Art, dato, klokkeslet, ringnummer, alder, køn, hvordan fuglen blev kønsbestemt, rugeplettens udvikling, hvilket spejlnet fuglen blev fanget i, og hvorvidt der var tale om en ny eller genfanget fugl. Rugeplettens udvikling noteredes for at bestemme timingen af de enkelte arters ynglesæson. Herudover blev vejrforholdene registreret to til tre gange på hver fangstdag, og for de fleste individer blev vingens længde målt. Ovennævnte procedure følger den fælles europæiske standard for standardiseret fangst af ynglefugle.

Resultater

Den standardiserede fangst af ynglefuglene startede den 8. maj og sluttede den 25. august i 2006 (Tabel 1). Totalt blev der ringmærket 177 forskellige individer fordelt på 25 arter (Tabel 2). Udover de 177 ringmærkede individer blev der i 2006 foretaget aflæsninger af 45 individer (Tabel 3). Blandt aflæsningerne var der 16 fugle, som var blevet ringmærket i 2004 eller 2005, så antallet af forskellige individer fanget i 2006 blev ialt 193 fugle. Aldersfordelingen af disse 193 individer og deres fordeling i de forskellige fangstperioder er vist i Figur 1. Ligesom i de foregående år var løvsanger den mest talrige af de ringmærkede arter i 2006 med 39 forskellige individer. Antallet af ringmærkede løvsangere i de forskellige perioder i 2004-2006 ses i Figur 2. For at

undersøge de forskellige spejlnets fangsteffektivitet efter at de blev flyttet i 2006, er antallet af fangede individer pr net vist i Figur 3 for alle tre år.

Diskussion

I 2006 blev der fanget 193 forskellige individer, hvilket er flere end i de to foregående år, hvor der blev fanget 184 og 136 forskellige individer i henholdsvis 2004 og 2005. Det højere antal fangster i 2006 skyldes nok primært at der nu anvendes 12 spejlnet i stedet for kun ti i den standardiserede fangst af ynglefuglene i Dybendal. Derudover blev net nummer 1, 2, 4, 5, 6, 8 og 10 flyttet i 2006, hvilket for nogle af de flyttede net gav en bedre fangst end de to første år (se Figur 3). Antallet og placeringen af spejlnettene i 2006 bliver den endelige standard for fangsten i Dybendal i de kommende år. De to første år må derfor betragtes som forsøgsår, og kan ikke umiddelbart anvendes til en direkte sammenligning af ynglefuglenes overlevelse og ungeproduktion i de kommende år.

I 2006 blev der fanget 25 forskellige arter, og som i de foregående år var løvsanger den mest almindelige art, mens munk, dompap, rødhals og tornsanger var de næst hyppigste arter (se Tabel 2). Af de 18 ringmærkede munke blev 16 fanget i august. I august er der mange bær i området, og på dette tidspunkt trak munkene ud af skoven for at fouragere på hedens bær, hvor især rævlingebær var eftertragtede. I 2004 blev den samme adfærd observeret hos områdets solsorte, hvilket resulterede i mange solsorte blandt de fangede individer i august i 2004. I 2006 blev der kun fanget tre solsorte i området i august, hvilket tyder på at de ikke har benyttet hedens bær i så stor udstrækning i 2006. Vende-hals var den eneste nye art blandt de ringmærkede fugle, ellers var det de samme arter der blev fanget som de to første år. Vende-hals blev ringmærket den 16. august, og blev genfanget igen senere samme dag. I 2004 blev der iagttaget et par vende-halse i området i maj, og det kan derfor ikke udelukkes at den ringmærkede vende-hals var en lokal ynglefugl.

Der blev aflæst ialt 45 forskellige individer der tidligere var ringmærket i området, og heraf var 5 og 11 blevet ringmærket i henholdsvis 2004 og 2005 (se Tabel 3). Bemærkelsesværdig blandt aflæsningerne er de tre løvsangere som blev mærket som voksne i 2004. De har således været i Afrika for at overvintre mindst tre gange inden de atter er vendt tilbage til Dybendal for at yngle. Mindst to af de tre løvsanger mærket i 2004 har ynglet i området, da de blev fanget flere gange i løbet af sæsonen i 2006. Der blev aflæst en rødrygget tornskadehan mærket i 2005, mens der

blev ringmærket to nye hanner, en hun og to unger af rødrygget tornskade i 2006. Der ser således ud til at være en vis udskiftning af individerne blandt de rødryggede tornskader i området, da der hvert år fanges flere nye fugle end der aflæses tidligere mærkede individer.

Den tidsmæssige variation af årets fangster var identisk med de tidligere år, med flest fangede individer i den første periode, få fugle midt på sommeren, og mange ungfugle i august (se Figur 1). Det høje fangstantal i sæsonens første periode er en kombination af to faktorer. For det første kommer der stadig en del trækfugle gennem området i begyndelsen af maj, hvilket giver en større mængde fugle i området på dette tidspunkt. For det andet er der ingen tvivl om, at nogle af de lokale ynglefugle lærer nettene at kende i løbet af sæsonen. Flere gange er det således set, at lokale fugle behændigt flyver udenom nettene, da de tydeligvis kender nettenes placering. Den første unge blev i 2006 fanget den 16. juni, hvor en ung sangdrossel gik i nettet. Fra begyndelsen af juli begyndte ungfuglene at udgøre en større andel af fangsten, og i august udgjorde de hovedparten af de fangede fugle (se Figur 1).

Årets fangst af løvsangere var stort set identisk med de tidligere års fangster (se Figur 2), med langt hovedparten af fangsterne i løbet af sæsonens første periode. Hvor stor en andel af løvsangerne der er henholdsvis trækfugle og lokale ynglefugle er meget svært at vurdere. Det må dog antages at en vis andel af de mange løvsangere der fanges under årets første fangst er trækfugle på vej videre. Håbet er at nogle af de ringmærkede løvsangere fra Dybendal vil blive genmeldt fra andre områder senere i ynglesæsonen. Dette vil bevise at mindst nogle af området's løvsangere i maj blot er på gennemrejse.

I 2006 blev der også startet standardiseret fangst af ynglefugle tre andre steder i Danmark, nemlig ved Brabrand sø, Ravnstrup sø og på Vestamager. Håbet er at der i 2007 vil komme endnu flere projekter med standardiseret fangst af ynglefugle i Danmark, da det kan øge vores viden om de danske ynglefugle betydeligt. Fra og med 2007, når der er flere projekter med mindst to års data, vil vi begynde at udregne årlige ungeproduktioner for de danske ynglefugle der dækkes af områderne med standardiseret fangst af ynglefugle.

Tabeller og Figurer

Tabel 1. Fordelingen af de tolv fangstperioder, som blev anvendt under den standardiserede fangst af ynglefuglene i 2006. Tidsrummene angiver tidspunktet for åbningen af første net og lukningen af tolvte net, og er således længere end de seks timers aktiv fangst.

Periode	Varighed	Fangstdato og tid
1	1. maj – 10. maj	8. maj: 04.50–11.58
2	11. maj – 20. maj	17. maj: 04.32–11.16
3	21. maj – 30. maj	27. maj: 04.18–11.29
4	31. maj – 9. juni	9. juni: 04.00–11.06
5	10. juni – 19. juni	16. juni: 03.55–10.33
6	20. juni – 29. juni	23. juni: 03.56–10.34
7	30. juni – 9. juli	6. juli: 04.05–10.45
8	10. juli – 19. juli	16. juli: 04.25–11.20
9	20. juli – 29. juli	28. juli: 04.40–11.25
10	30. juli – 8. aug.	7. aug: 04.58–11.42
11	9. aug. – 18. aug.	16. aug: 06.10–12.39*
12	19. aug. – 28. aug.	25. aug: 05.35–11.57

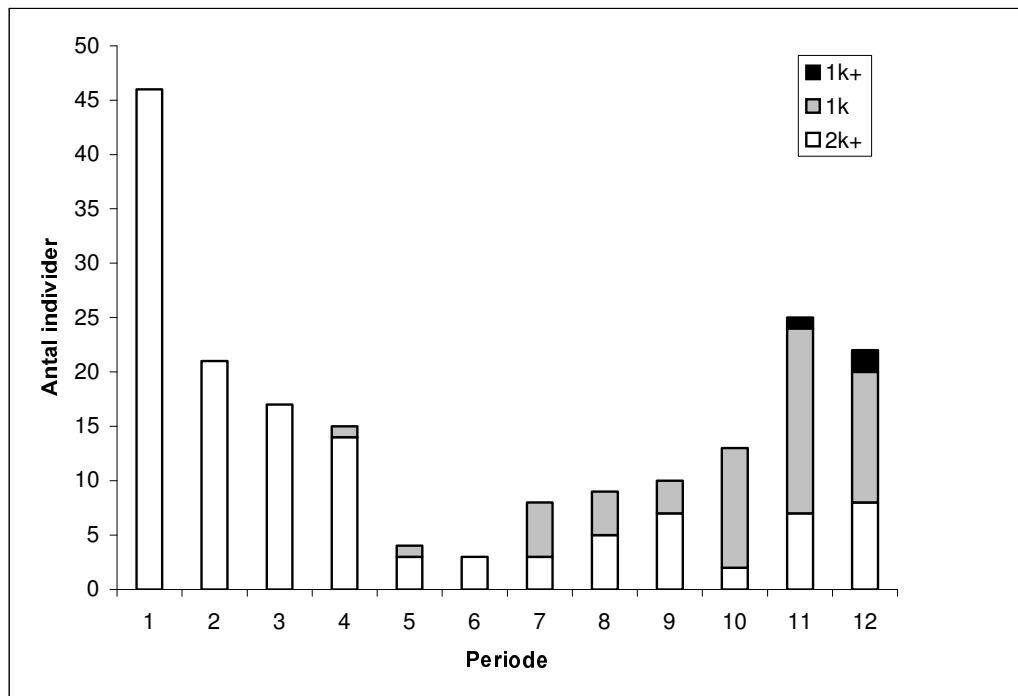
* Kunne ikke starte til tiden p.g.a. dårligt vejr. De manglende 50 minutter blev lagt til sidst på dagen, da det var upraktisk at åbne nettene for blot 50 minutter.

Tabel 2. Artsfordeling af de 177 forskellige individer ringmærket i 2006 angivet efter deres hyppighed.

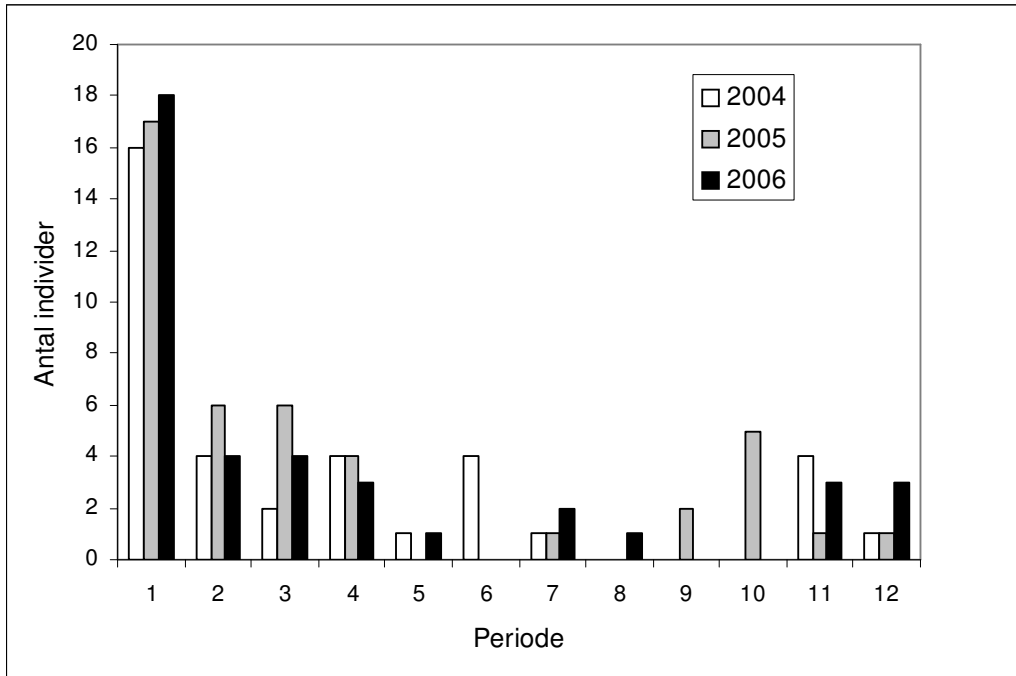
Art	Antal	Art	Antal	Art	Antal
Løvsanger	33	Jernspurv	7	Sortmejse	2
Munk	18	Solsort	6	Gransanger	2
Dompap	14	Gærdesmutte	5	Sumpmejse	2
Rødhals	14	Rødrygget tornskade	5	Skovpiber	1
Tornsanger	13	Sangdrossel	5	Træløber	1
Topmejse	10	Bogfinke	4	Skovskade	1
Gulspurv	8	Gråsisken	4	Vendehals	1
Gærdesanger	7	Musvit	4		
Grønirisk	7	Fuglekonge	3		

Tabel 3. Artsfordelingen af 45 genfangster i 2006 af allerede ringmærkede individer.

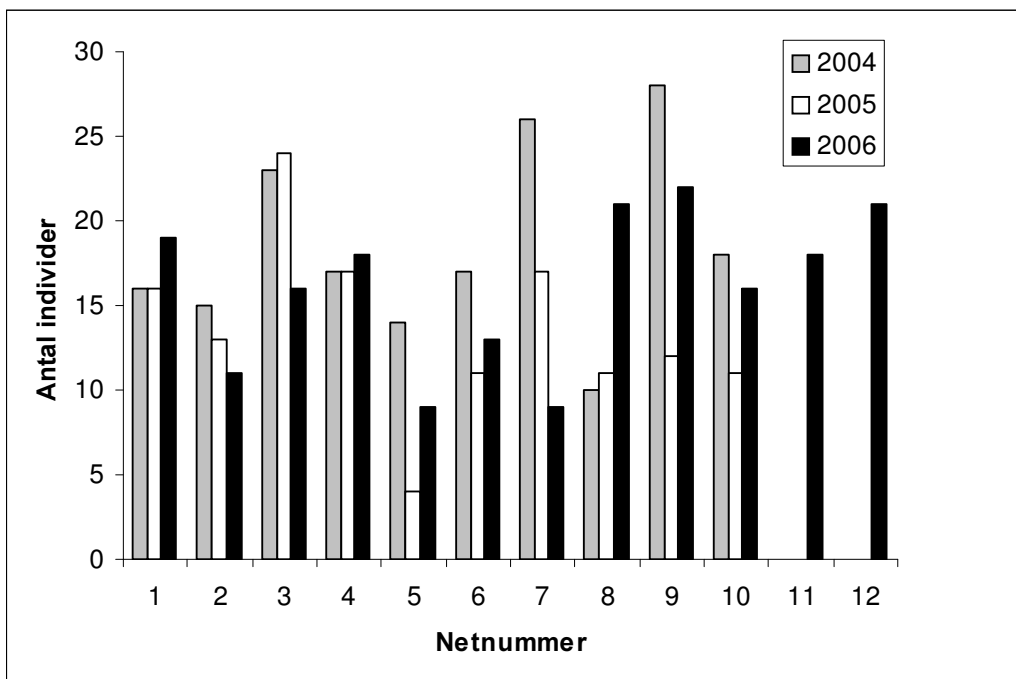
Art	Mærket 2004	Mærket 2005	Mærket 2006
Løvsanger	3	4	8
Jernspurv	0	0	5
Topmejse	1	1	3
Gærdesanger	1	2	3
Dompap	0	1	3
Musvit	0	1	1
Rødhals	0	0	2
Rødrygget tornskade	0	1	0
Solsort	0	1	1
Munk	0	0	2
Vendehals	0	0	1
Total	5	11	29

Figur 1. Antallet af forskellige individer ringmærket og aflæst i de enkelte perioder og deres aldersfordeling (N = 193). Individer fanget flere gange er kun medtaget første gang de blev fanget.

Figur 2. Antallet af løvsangere fanget gennem hele fangstsæsonen i 2004 (N = 34), 2005 (N = 43) og 2006 (N = 39).

Figur 3. Antallet af forskellige individer fanget i hver af de opsatte spejlnet i 2004 (N = 184), 2005 (N = 136) og 2006 (N = 193).